

Protocol ongewenst en grensoverschrijdend gedrag leerlingen

1. Inleiding

Basisschool De Octopus wil voor alle leerlingen een veilige plaats zijn. De school zorgt voor een rustige, vertrouwde en gestructureerde omgeving waar leerlingen kunnen leren en spelen. Een goed pedagogisch klimaat is een voorwaarde om te komen tot een optimale ontwikkeling. "We leveren een bijdrage aan de opvoeding van onze leerlingen tot zelfstandige mensen met een positief zelfbeeld: Mensen die zichzelf en elkaar waarderen, zich competent voelen, zelfvertrouwen en een positief kritische houding ten opzichte van hun omgeving hebben. Wij zijn een school met aandacht voor leerlingen die extra zorg nodig hebben, zowel op onderwijskundig als op pedagogisch gebied."

De laatste jaren hebben we steeds meer te maken met bewerkelijke en/of dynamische groepen. Dit vraagt veel van de vaardigheden van de leerkrachten.

In het kader van 'Passend Onderwijs' blijven steeds meer leerlingen die het moeilijk hebben en daardoor gedrags- en ontwikkelingsproblemen ontwikkelen in het regulier basisonderwijs. Het omgaan met die ontwikkelingsproblemen valt voor een groot deel binnen de zogenaamde Basisondersteuning, de ondersteuning die elke basisschool wordt geacht te kunnen geven. Ons streven is m.b.v. het inzetten van interne en externe specialisten zo goed mogelijk aan de onderwijsbehoefte van elk kind tegemoet te komen.

Daarnaast worden leerkrachten steeds vaker geconfronteerd met ongewenst gedrag van individuele leerlingen. Dit uit zich bijvoorbeeld in het geven van brutale antwoorden, het gebruik van grove taal, niet gehoorzamen aan leerkrachten, weglopen van school, pesten van andere leerlingen, gooien van voorwerpen, agressiviteit of geen respect tonen voor de ander.

Het beantwoorden van de belangrijke vraag: "Waarom?" valt buiten het bereik van dit protocol.

Vanuit de leerkrachten, maar waarschijnlijk ook vanuit de leerlingen en ouders, is er een toenemende behoefte aan een consequente, zorgvuldige aanpak van grensoverschrijdend gedrag binnen de school.

2. Doel van dit protocol

Tegen ongewenst/grensoverschrijdend gedrag willen en zullen wij ons met kracht verzetten. Dit protocol zal eraan bijdragen dat het voor zowel schoolleiding, leerkrachten, ouders als leerlingen duidelijk is hoe dit eruit zal zien. We doen dit om kinderen te beschermen en om hen optimale ontwikkel- en leerkansen te bieden. In het kort:

- Samenhang bevorderen in de aanpak van ongewenst gedrag en eenduidigheid in handelen van leerkrachten bij constatering van grensoverschrijdend gedrag.
- Leerkrachten en schoolleiding een duidelijke handreiking bieden om goed te kunnen reageren op dit gedrag.
- Duidelijkheid voor leerlingen en hun ouders.
- Ouders in een vroeg stadium betrekken bij de gedragsmatige ontwikkeling van hun kind, verantwoordelijkheden verhelderen, samen werken met een planmatige aanpak.
- Het structureel verminderen van grensoverschrijdend gedrag in de school, door het volgen van een duidelijk stappenplan.

3. Uitgangspunten

- De pedagogische visie wordt breed gedragen binnen het schoolteam. Het team werkt vanuit deze gezamenlijke visie aan een goed pedagogisch klimaat.
- Leerkrachten zijn pedagogisch competent conform de bekwaamheidseisen.
- Leerkrachten werken volgens de Handelingsgerichte Methodiek: wat zijn de (onderwijs)behoeften van deze leerling?

4. Omschrijving en publicatie

Het stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag geeft aan welke beschermende maatregelen de leerkracht c.q. de directeur onderneemt indien het de leerling niet lukt om het schadelijke gedrag te stoppen. (Mocht het kind hulp vragen om dit gedrag te stoppen dan zullen we altijd samen met ouders die hulp bieden voor zover dat binnen de mogelijkheden van ouders en school realiseerbaar is.)

Het maakt voor ouders en leerlingen duidelijk wat onze regels en stappen zijn.

De ouders worden via de nieuwsbericht op Isy op de hoogte gebracht. Het protocol wordt vervolgens op de website geplaatst.

Het is belangrijk dat we ongewenst en grensoverschrijdend gedrag voorkomen door alert en structureel begeleiding te geven op ongewenst gedrag.

5. Grensoverschrijdend gedrag

Wij definiëren grensoverschrijdend gedrag als volgt: Gedrag waardoor de veiligheid en het gevoel van veiligheid binnen de schoolomgeving wordt aangetast. De ontwikkeling van het kind (de kinderen) in het gedrang komt. Als angst en onzekerheid (onveiligheid) de overhand nemen of te vaak de overhand nemen gaat dat ten koste van het leren en ontwikkelen. Dit is waar we ons tegen verzetten!

Hieronder verstaan we onder andere:

- Verbale agressie: grof en kwetsend taalgebruik naar medeleerlingen en/of personeelsleden. Hiertoe worden ook discriminerende en/of seksueel getinte opmerkingen gerekend.
- Fysieke agressie: zoals slaan, schoppen, bijten en bespugen van medeleerlingen en/of personeelsleden. Ook het gericht gooien van spullen naar personen wordt hiertoe gerekend.

- Het moedwillig verstoren van de orde binnen of buiten de groep. Je kunt denken aan na een waarschuwing telkens opnieuw de orde verstoren door bijv. Lopen, roepen door de klas. De intentie moet dan duidelijk moedwillig zijn.
- Het moedwillig vernielen van materiaal.
- Weglopen buiten de invloedssfeer van de school.

Interpretatie van grensoverschrijdend gedrag:

- Corrigeerbaarheid van de leerling (kan de leerling gestopt worden?)
- Frequentie van het grensoverschrijdend gedrag (incidenteel of structureel?)
- Leeftijdsadequaat handelen: (wanneer een kleuter een medeleerling slaat heeft dat een andere lading dan wanneer een bovenbouw leerling dat doet. De inschatting hiervan is aan de professional die een afweging maakt op grond van de ontwikkelingspsychologie. Op grond hiervan kan gesteld worden dat een leerling van 9 à 10 jaar een ontwikkeld empathisch vermogen heeft).

6. Stappenplan ongewenst en grensoverschrijdend leerlinggedrag

Leerling gedraagt zich adequaat.		Leerkracht
1. De leerling vertoont ongewenst gedrag. De leerling wordt hierop aangesproken.	1 ^e waarschuwing	Benoem het gedrag dat je ziet/hoort. "Ik zie dat....", "ik hoor dat..." en geef aan wat dit met jou of de groep doet. "als jij dit doet, merk ik dat het met mij/de groep doet. Wil je stoppen?"
2. Het storende gedrag gaat door. De leerling krijgt een laatste waarschuwing. De leerkracht benoemt dit en geeft aan dat de volgende stap een time-out is.	2 ^e waarschuwing	Benoem opnieuw het gedrag dat je ziet/hoort. "Wat wil je hiermee bereiken? Ik heb je gevraagd om hiermee te stoppen." Benoem het gewenst gedrag. "Ik vind het fijn als, zodat" (voor jou, voor mij en de groep). Ga voor de win-win situatie.
3. Het storende gedrag gaat door.		Gebruik krachtige taal. "Je hebt nu de keuze." 1. Gewenst gedrag 2. Ongewenst gedrag Verbind een consequentie aan ongewenst gedrag. Dit is een time-out.
1. Het storende gedrag gaat door. De leerling krijgt een time-out. De leerkracht bepaalt waar en voor hoe lang. Op het afgesproken tijdstip mag de leerling terugkomen in zijn eigen klas en op zijn eigen plek. Ouders worden ingelicht.	Ouders worden ingelicht. Time-out noteren in jounaal.	Voer een kindgesprek na lestijd. Vraag naar de bedoeling, wat wil het kind bereiken. Speelt er iets bij het kind. Is er sprake van onmacht of onwil? Onmacht: probeer met het kind afspraken of een plan te maken, bijv. Mijn moeilijke tijden strategie (bijlage). Onwil: Ga opnieuw in gesprek in met ouders.
2. Het storende gedrag gaat na de time-out door. De leerling krijgt de oranje 'In de fout brief' (bijlage) mee en werkt deze dag verder in een andere groep. De brief moet samen worden ingevuld en besproken. De leerkracht maakt een kopie	Oranje 'In de fout brief' kopiëren en meegeven. Ouders worden ingelicht.	Voer een kindgesprek na lestijd. Vraag na de bedoeling, wat wil het kind bereiken. Speelt er iets bij het kind. Is er sprake van onmacht of onwil? Onmacht: probeer met het kind afspraken of een plan te maken, bijv. Mijn moeilijke tijden strategie (bijlage).

van de brief en geeft de brief mee naar huis. De brief moet worden ondertekend door ouders/verzorgers. Wanneer de leerling de ondertekende brief de volgende dag meeneemt, is hij/zij weer welkom in de groep.	Noteren in journaal. IB'er/gedrags-specialist informeren.	Onwil: Ga opnieuw in gesprek in met ouders en maak schriftelijke afspraken.
3. Wanneer de leerling grensoverschrijdend gedrag laat zien, wordt van bovenstaand stappenplan afgeweken. In dit geval wordt direct gekozen voor een rode 'In de fout brief' en een plek in een andere groep of bij de directie/ambulante medewerker. Afhankelijk van de gebeurtenis en de persoon kan het zijn dat een leerling ook de daaropvolgende dag op een andere plek werkt. Ouders worden op school uitgenodigd voor een gesprek. Leerkracht vult de incidentenregistratie in.	Rode 'In de fout brief' kopiëren en meegeven. Ouders worden ingelicht. Noteren in journaal en incidentenregistratie. IB'er/gedrags-specialist en directie informeren.	Ga met IB'er/gedragsspecialist en directie in gesprek met ouders Keuren ouders het gedrag ook af? Ja: hulp aanbieden, passende plek indien nodig. Maak samen een plan en leg dit vast. Ja maar: School moet stelling nemen. Er zijn geen excuses voor wangedrag. Ook nu wordt er een plan gemaakt en schriftelijk vastgelegd. Nee: Grenzen aangeven. Schorsen? Is dit de juiste school voor u? Kind voorlopig uit de klas. Ouders bedenktijd geven. Zie protocol "Schorsing en verwijdering". Gedrag verandert niet: vervangende school zoeken.
4. Wanneer de leerling fysiek geweld tegen de leerkracht gebruikt, wordt ook afgeweken van het stappenplan. In dit geval worden meteen de ouders gebeld en komen zij de leerling ophalen. De schooldag is ten einde.	Ouders worden gebeld om hun kind op te komen halen Noteren in journaal en incidentenregistratie IB'er/gedrags-specialist en directie informeren	
5. Bij drie 'In de fout brieven' in één maand zullen er formele maatregelen conform het protocol "Schorsing en verwijdering" worden genomen.	De directie informeert de bestuurder over de schorsing.	Bij schorsing langer dan 1 dag dient de bestuurder het besluit te nemen en wordt de inspectie geïnformeerd.

7. Maatwerk

De procedure zoals hierboven is omschreven moet gezien worden als een richtlijn. Voorafgaand aan welke beslissing dan ook, vindt er altijd overleg plaats tussen directeur, IB'er/gedragsspecialist en leerkracht. Steeds zullen we duidelijk voor ogen moeten hebben waarom deze leerling dit gedrag vertoont. Maar aan alle gedrag zit wel een grens. Daarnaast stellen we ons professioneel op. Niet de emotie regeert, maar de rede.

De directeur is eindverantwoordelijk voor de gang van zaken op de school. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij de directeur afwijkt van het stappenplan. Sommige gevallen van grensoverschrijdend gedrag kunnen onmiddellijk leiden tot schorsing, bijv. daar waar sprake is van ernstig lichamelijk geweld.

8. Opmerkingen

Er kunnen in de ontwikkeling van kinderen, om wat voor reden dan ook, stoornissen optreden. Dit kan een lichamelijke/ psychische achtergrond hebben of door traumatische ervaringen in de leefsituatie worden veroorzaakt. ADHD, stoornis in het autistisch spectrum, hoogbegaafdheid zijn bijvoorbeeld in het kind zelf gelegen factoren die gedragsproblemen (kunnen) veroorzaken. Maar ook traumatische ervaringen als bijvoorbeeld kindermishandeling, incest, echtscheidingsproblemen, oorlogsvluchtelingen e.d. hebben effecten op het gedrag van kinderen. In deze specifieke gevallen kan er sprake zijn van een aangepaste vorm van dit beleid. E.e.a. wordt dan uitgewerkt door de leerkracht in overleg met de IB'er/gedragspecialist.

Het is belangrijk dat alle leerkrachten van bijzonderheden m.b.t. zulke leerlingen op de hoogte zijn en ernaar handelen (staat in de overdracht, groepsplan, Esis). Maar hoeveel begrip we ook hebben voor een leerling met bepaalde beperkingen en/of een bepaalde achtergrond: grensoverschrijdend gedrag tolereren wij niet!

Bijlagen

Stappenplan voor leerlingen

Natuurlijk houden we ons aan de regels. Maar wat gebeurt er als iemand zich niet aan de regels houdt?

Fase 1 Code groen	We volgen de basisregels en de groepsregels.
Fase 2 Code lichtgeel	Je overtreedt één van de regels. Na 2 waarschuwingen volgt een gesprek en maak je een keuze.
Fase 3 Code donkergeel	Je krijgt een time-out. Je werkt een korte periode op een andere plek. Je weet dat je gedrag moet veranderen. Je ouder(s) wordt ingelicht.
Fase 4 Code oranje	Je blijft de regels overtreden. Je bent nu niet welkom in je eigen groep. Je krijgt een oranje 'in de fout brief' en werk mee dat je de rest van de dag in een andere groep kunt maken. De leerkracht informeert je ouders. Je ouders moeten de 'in de foutbrief' ondertekenen.
Fase 5 Code rood	Dit gedrag hoort niet op onze school. Je hebt niet aan de regels gehouden of je gedrag is zo erg geweest dat we direct actie ondernemen. <ul style="list-style-type: none">• Je zit de rest van de dag in een andere groep.• Je krijgt een rode 'in de fout brief' mee.• Je ouders worden op school uitgenodigd.
Fase 6	Dit gedrag hoort niet op onze school. Je hebt fysiek geweld tegen de leerkracht gebruikt. Dit vinden wij zo erg dat we je ouders bellen om je meteen op te komen halen. Het is voor jou einde schooldag.
Fase 7 Code paars	Je bent even niet meer welkom op school. De directie bepaalt hoe lang dit duurt.

In de fout brief

Naam:

Groep:

Datum:

Ik heb me niet gehouden aan de schoolregels. Ik heb (schrijf hier wat je gezegd of gedaan hebt):

Ik zal mijn gedrag veranderen en dat kun je zien aan de volgende dingen. Schrijf hieronder op waaraan de juf/meester kan zien dat je je echt goed wilt gedragen.

1.

2.

3.

Handtekening ouders/verzorgers:

